

# Sprawa C-61/08

## Komisja Europejska przeciwko Republice Greckiej

Uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego — Artykuł 43 WE — Swoboda przedsiębiorczości — Notariusze — Warunek przynależności państwowej — Artykuł 45 WE — Udział w wykonywaniu władzy publicznej — Dyrektywa 89/48/EWG

Opinia rzecznika generalnego P. Cruza Villalóna przedstawiona w dniu 14 września 2010 r. . . . . I - 4402

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 24 maja 2011 r. . . . . I - 4403

### Streszczenie wyroku

1. *Swobodny przepływ osób — Swoboda przedsiębiorczości — Swoboda świadczenia usług — Odstępstwa — Działalność związana z wykonywaniem władzy publicznej — Działalność notariusza — Wylączenie — Warunek przynależności państwowej w odniesieniu do dostępu do zawodu notariusza — Niedopuszczalność*  
(art. 43 WE, 45 akapit pierwszy WE)
2. *Skarga o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego — Badanie zasadności przez Trybunał — Sytuacja, jaką należy wziąć pod uwagę — Sytuacja w chwili upływu terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii — Sytuacja niepewności wynikająca ze szczególnych okoliczności, które miały miejsce w trakcie procesu legislacyjnego — Brak uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego*  
(art. 43 WE, 45 akapit pierwszy WE, art. 226 WE; dyrektywa 2005/36 Parlamentu Europejskiego i Rady)

1. Uchybia zobowiązaniom, które ciążyą na nim na mocy art. 43 WE państwo członkowskie, którego ustawodawstwo nakłada warunek przynależności państwowej w odniesieniu do dostępu do zawodu notariusza, podczas gdy czynności powierzone notariuszom w porządku prawnym owego państwa członkowskiego nie są związane z wykonywaniem władzy publicznej w rozumieniu art. 45 akapit pierwszy WE. W tym względzie art. 45 akapit pierwszy WE stanowi odstępstwo od podstawowej zasady swobody przedsiębiorczości, który należy interpretować w sposób ograniczający jego zakres do tego, co jest absolutnie niezbędne dla ochrony interesów, które przepis ten pozwala państwom członkowskim chronić. Ponadto odstępstwo to winno być ograniczone tylko do działalności, która rozpatrywana samodzielnie stanowi bezpośrednie i szczególne uczestnictwo w wykonywaniu władzy publicznej.

Aby ocenić czy czynności powierzone notariuszom wiążą się z bezpośrednim i szczególnym udziałem w wykonywaniu władzy publicznej, należy wziąć pod uwagę charakter czynności wykonywanych przez notariuszy. W tym względzie brakuje bezpośredniego i szczególnego udziału w wykonywaniu władzy publicznej w rozumieniu art. 45 akapit pierwszy WE wśród różnych czynności wykonywanych przez notariuszy, pomimo istotnych skutków prawnych, które są przyznane ich aktom, w zakresie w jakim

wola stron, nadzór lub decyzją sądu mają szczególne znaczenie.

W istocie z jednej strony co się tyczy charakteru dokumentu urzędowego, podlegać nadaniu charakteru dokumentu urzędowego mogą jedynie akty lub umowy, którym strony poddały się swobodnie przy czym notariusz nie może zmienić w sposób jednostronny umowy, której ma nadać charakter dokumentu urzędowego, bez uprzedniego uzyskania zgody stron. Ponadto o ile obowiązek sprawdzenia przez notariuszy służy osiągnięciu celu leżącego w interesie ogólnym, to jednak samo dążenie do tego celu nie może uzasadniać, by niezbędne ku temu prerogatywy były zastrzeżone wyłącznie dla notariuszy będących obywatelami zainteresowanego państwa członkowskiego ani wystarczyć do tego, by działalność była uznawana za związaną bezpośrednio i szczególnie z wykonywaniem władzy publicznej.

Z drugiej strony co się tyczy wykonalności, jeśli nadanie przez notariusza dokumentowi urzędowemu klauzuli wykonalności powoduje uzyskanie przez ten dokument wykonalności, wykonalność ta zasadza się w wyrażonej przez strony woli sporządzenia tego aktu lub umowy po sprawdzeniu ich zgodności z prawem przez notariusza i nadania im wspomnianej wykonalności. Także moc dowodowa przysługująca aktowi notarialnemu objęta jest reżimem dowodowym, nie ma zatem bezpośredniego wpływu na to, czy działalność obejmująca sporządzanie tego aktu, rozpatrywana samodzielnie,

stanowi bezpośredni i szczególny udział w sprawowaniu władzy publicznej, tym bardziej gdy dokument prywatny ma zgodnie z przepisami danego państwa członkowskiego moc dowodową równą dokumentowi urzędowemu.

zawód w warunkach konkurencji, co nie jest cechą wykonywania władzy publicznej. Po drugie, notariusze są bezpośrednio i osobiście odpowiedzialni wobec swych klientów za szkody wynikające z wszelkich uchybień popełnionych przy wykonywaniu czynności notarialnych.

To samo dotyczy czynności powierzonych notariuszowi, takich jak zadania powierzone w ramach egzekucji przymusowej, podczas której ma on zasadniczo przeprowadzić licytację i w razie przybicia sporządzić dokument zawierający warunki i zasady sprzedaży publicznej, czynności wykonywane w ramach szczególnej likwidacji przedsiębiorstw w trudnym położeniu, interwencja w przypadku nieprzyjęcia lub niezapłacenia weksla lub czeku, czynności i akty takie jak ustanawianie i przenoszenie praw rzeczowych do nieruchomości, darowizna nieruchomości, dobrowolne uznanie ojcostwa i zapis testamentowy, akty ustanawiające spółki i fundacje.

(por. pkt 74, 76, 77, 79–84, 86–88, 91–97, 99, 100, 102–107, 110)

2. Gdy w trakcie procesu legislacyjnego, okoliczności szczególne takie jak brak zajęcia jasnego stanowiska ustawodawcy lub brak precyzji co do określenia zakresu stosowania przepisu prawa Unii, prowadzą do sytuacji niepewności, nie można stwierdzić, że istniał wraz z upływem terminu wyznaczonego w uzasadnionej opinii wystarczająco jasny obowiązek transpozycji przez państwa członkowskie dyrektywy.

Co się tyczy, wreszcie, szczególnego statusu notariuszy, po pierwsze z okoliczności, że jakość świadczonych przez notariuszy usług może się różnić w zależności w szczególności od kwalifikacji zawodowych danych osób wynika, że w granicach ich odpowiednich kompetencji terytorialnych notariusze wykonują swój

(por. pkt 130–132)